

סיכום פעילות מוקד העמותה לשנת 2024

אזרחים למען אוויר נקי

ינואר 2025

הקדמה

במהלך השנים הלכה והתגברה תופעת שריפות הפסולת הפיראטיות בישראל והיא הפכה למכת מדינה הפוגעת באיכות חייהם ובבריאותם של מאות אלפי ישראלים. אל המוקדים השונים מגיעים בכל שנה אלפים רבים של דיווחי תושבים המתחלקים בין הגורמים השונים: רשויות מקומיות, איגודי ערים לאיכות הסביבה, המשרד להגנת הסביבה, המנהל האזרחי, שירותי הכיבוי ועוד. ריבוי הגורמים מסרבב במקרים רבים את הליך הדיווח וגוזל זמן מתושבים המופנים ממוקד למוקד. היעדרו של בסיס נתונים אחד מקשה על קבלת תמונת מצב מלאה על כלל הדיווחים המתקבלים מהציבור, על הבנת היקף התופעה ועל ניתוח הנתונים לאורך זמן.

כדי לפשט את תהליך הדיווח ולאפשר קבלת תמונת מצב מלאה ככל האפשר, השיקה עמותת אזרחים למען אוויר נקי במאי 2024 מוקד דיווחים, הפועל באמצעות יישומון הוואטסאפ (המוקד פעל במתכונת הרצה ביישוב שוהם כבר באפריל). המוקד פועל שבעה ימים בשבוע בכל שעות היממה. הדיווח בו נוח, מהיר, אינו מצריך המתנה על הקו וחוסך את הצורך לדווח על כל אירוע לגורמים שונים. המערכת פועלת ללא התערבות אדם, היא מזהה באופן אוטומטי מהן הרשויות הרלוונטיות שאליהן יש להעביר את הדיווח שהתקבל והיא מנתבת אותו אליהן באופן מיידי. כך למשל, דיווח על ריח שריפה בעיר כפר סבא יועבר בין היתר למוקד המשרד להגנת הסביבה, למחוז מרכז של המשרד, למוקד העירוני, ליחידה האזורית לאיכות הסביבה בשרון, ובמקרה שהמערכת מזהה כי כיוון הרוח מהשומרון – גם למנהל האזרחי ביהודה ושומרון. בנוסף, דיווח מועבר גם אל משרד הבריאות במקרה שבו מדווח על תסמין פיזיולוגי. אל הדיווחים מוצמדים נתוני מזג אוויר (טמפרטורה, אחוזי לחות, כיוון הרוח ומהירות הרוח) מהתחנה הקרובה מתוך כ-70 תחנות מדידה רלוונטיות של השירות המטאורולוגי ברחבי הארץ.

יש לציין כי נוסף על ריחות שריפה מאפשר מוקד העמותה לדווח על מפגעי ריחות אחרים: ריח כימי, קמין עצים, שפכים, ריח חקלאי, ריח אשפה או כל ריח אחר. אפשר גם לדווח על מפגעי עשן או פסולת. לכל דיווח אפשר להוסיף הערה בטקסט חופשי (ראו דוגמאות בנספח א) ובדיווח על מפגע עשן או פסולת ניתן לצרף תמונה או סרטון (ראו דוגמאות בנספח ב). עם סיום הפנייה מתקבלת אצל הפונה הודעת וואטסאפ ובה מספר הפנייה במערכת העמותה ורשימת הגורמים שאליהם הדיווח הועבר.

מספר הוואטסאפ של מוקד אזרחים למען אוויר נקי הוא [054-9562220](tel:054-9562220).

על העמותה

עמותת אזרחים למען אוויר נקי פועלת לצמצום מפגעים סביבתיים בישראל, בדגש על השלכת פסולת בשטחים הפתוחים ועל שריפת פסולת. היא החלה את פעילותה בשנת 2016 ונרשמה כעמותה ב-2018. פעילותה מתמקדת בשלושה אפיקים עיקריים: האחד הוא איסוף מידע על היקף מפגעי הפסולת בישראל ועל ההשלכות הסביבתיות, הבריאותיות, החברתיות והכלכליות הנגרמות מהם. השני הוא העלאת המודעות לחומרת התופעה ולנזקה. השלישי הוא קידום מדיניות ממשלתית למיגור התופעה. העמותה הצליחה להביא למהפך ביחס המדינה לשריפות הפסולת, והתופעה שנחשבה בזמנו לשולית מוכרת כיום על ידי המשרד להגנת הסביבה כגורם זיהום אוויר עיקרי בישראל. בין היתר העמותה יזמה תיקון לחוק שמירת הניקיון הקובע כי שריפת פסולת היא עבירה פלילית, קידמה את הקמתה של יחידת ינשו"ף ברשות הטבע והגנים הפועלת לאכיפת עבירות פסולת, והביאה להקמתה של ועדת משנה של הכנסת לטיפול בזיהום אוויר משריפות פסולת.

סיכום פעילות המוקד לשנת 2024

מבוסס על הדיווחים שהתקבלו במוקד העמותה בין אפריל לדצמבר 2024.

מספר הדיווחים על פי סוג המפגע

סוג המפגע	מספר הדיווחים
מפגעי ריח	6939
מפגעי עשן ופסולת	1452
סה"כ	8391

חלוקה על פי מחוזות

מחוז	מפגעי ריח	מפגעי עשן ופסולת	סה"כ
צפון	182	83	265
חיפה	1066	172	1238
מרכז	4783	234	5017
ירושלים	37	21	58
תל אביב	58	2	60
דרום	71	26	97
יהודה ושומרון	742	914	1656
סה"כ	6939	1452	8391

הרשויות המקומיות שמהן התקבל המספר הרב ביותר של דיווחים

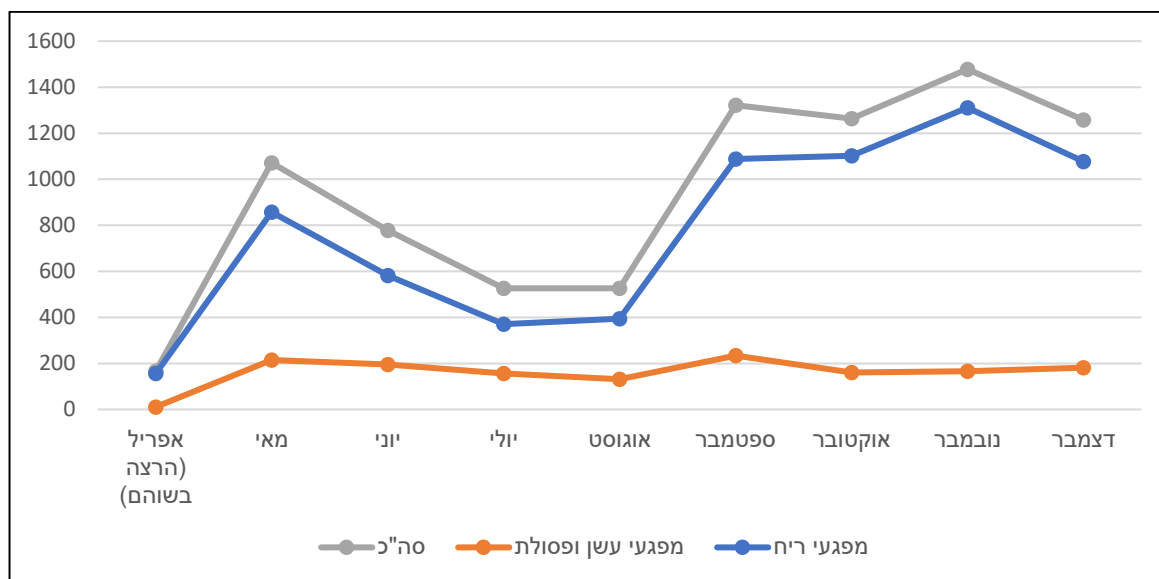
(מתוך 138 רשויות מקומיות שמהן התקבלו דיווחים)

רשות מקומית	מספר דיווחים
ראש העין	1647
מודיעין מכבים רעות	1463
חריש	960
שוהם	762
מועצה אזורית מטה בנימין	306
מועצה אזורית דרום השרון	196
מועצה אזורית מגילות ים המלח	125
יבנה	124
כפר סבא	119
מועצה אזורית מנשה	100
מעלה אדומים	99
מועצה אזורית גוש עציון	98

מיפוי הדיווחים בפריסה ארצית

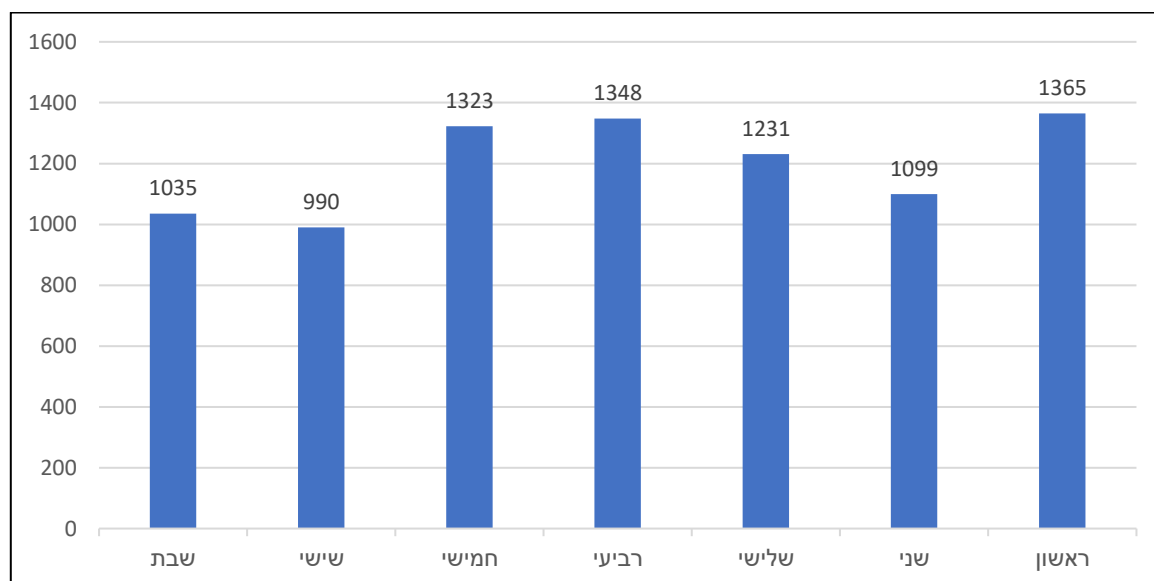

מספר הדיווחים בחלוקה לחודשים

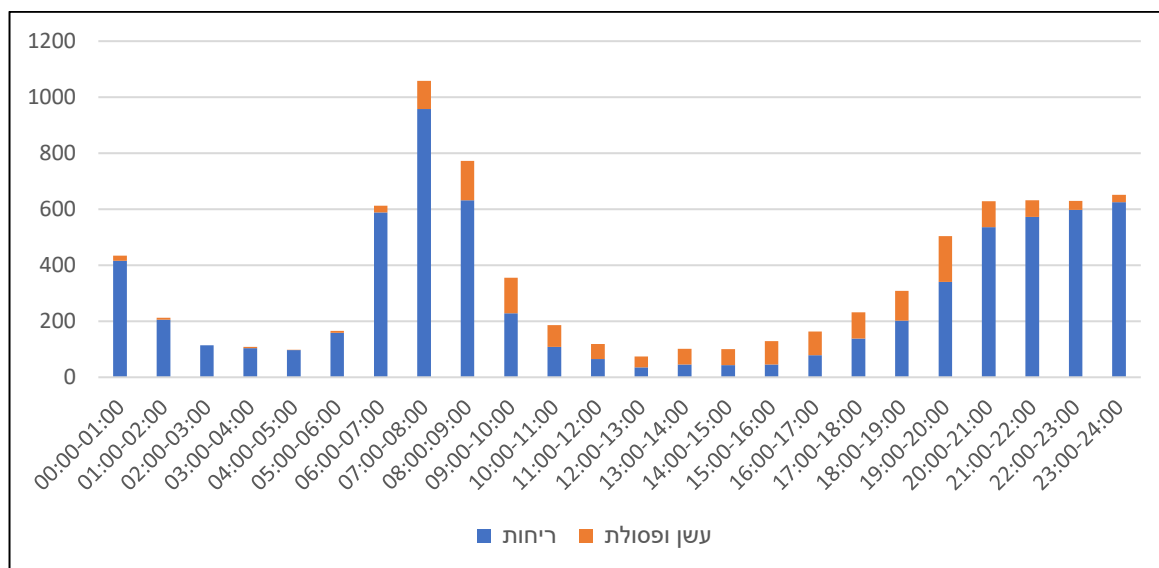

אפריל (הרצה)	מאי	יוני	יולי	אוגוסט	ספטמבר	אוקטובר	נובמבר	דצמבר
167	1072	778	527	526	1322	1263	1478	1258

מספר הדיווחים בחלוקה לימות השבוע

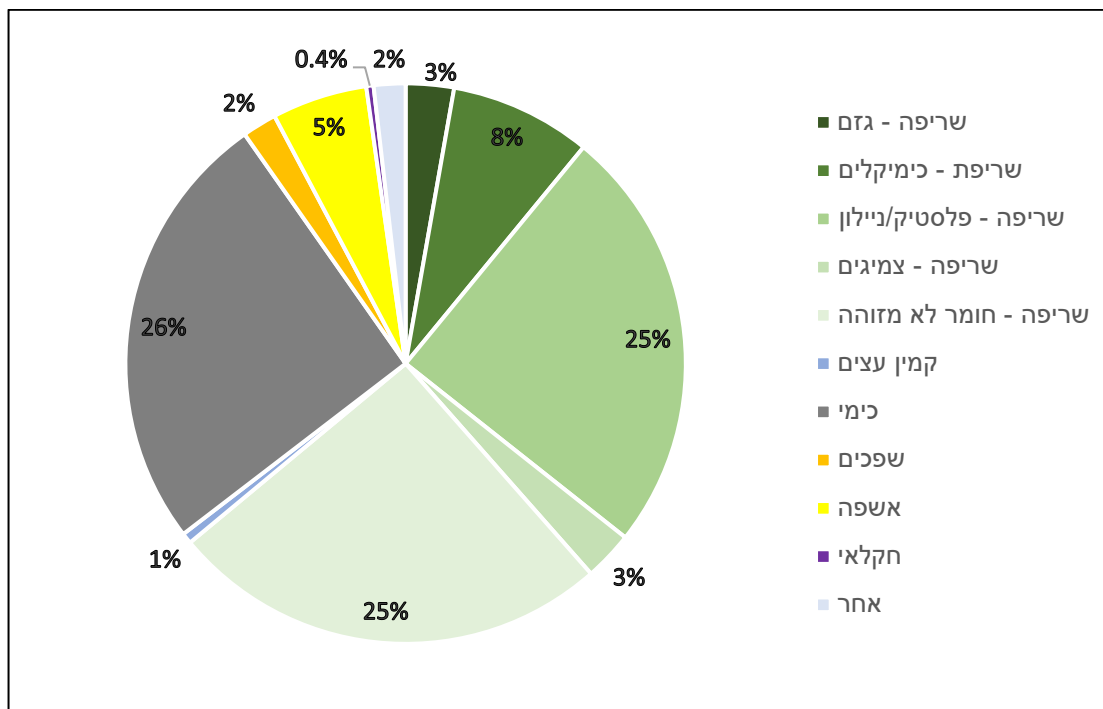

מספר הדיווחים בחלוקה לשעות היממה

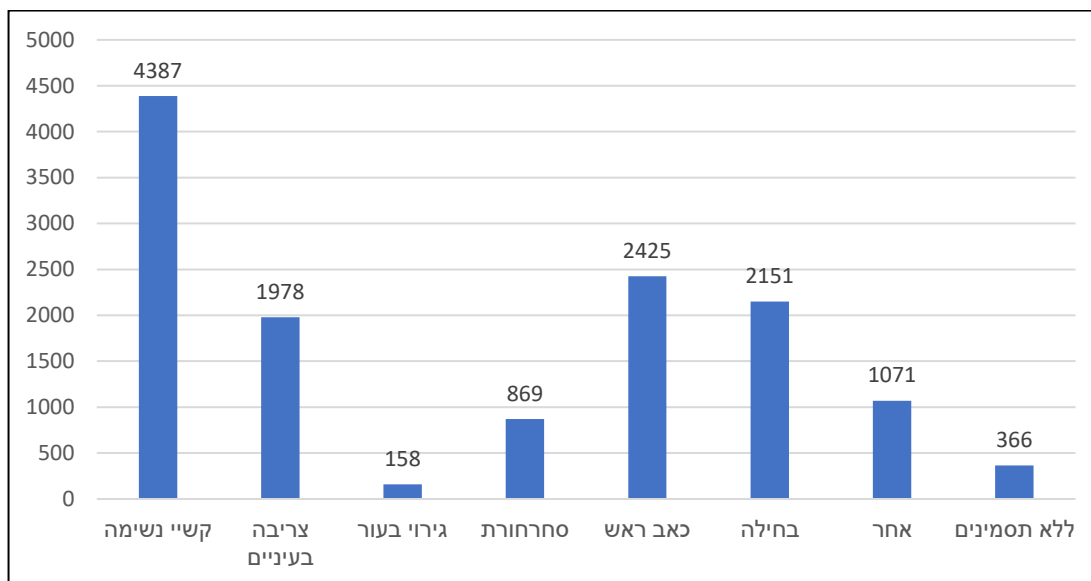
סה"כ		מפגעי עשן ופסולת		מפגעי ריח		טווח שעות ביממה
אחוזים	מס' דיווחים	אחוזים	מס' דיווחים	אחוזים	מס' דיווחים	
5%	434	1%	18	6%	416	00:00-01:00
3%	213	0%	7	3%	206	01:00-02:00
1%	114	0%	0	2%	114	02:00-03:00
1%	108	0%	4	1%	104	03:00-04:00
1%	98	0%	1	1%	97	04:00-05:00
2%	166	0%	7	2%	159	05:00-06:00
7%	613	2%	24	8%	589	06:00-07:00
13%	1058	7%	100	14%	958	07:00-08:00
9%	772	10%	140	9%	632	08:00-09:00
4%	355	9%	126	3%	229	09:00-10:00
2%	186	5%	77	2%	109	10:00-11:00
1%	119	4%	54	1%	65	11:00-12:00
1%	74	3%	39	1%	35	12:00-13:00
1%	102	4%	56	1%	46	13:00-14:00
1%	101	4%	58	1%	43	14:00-15:00
2%	129	6%	83	1%	46	15:00-16:00
2%	163	6%	84	1%	79	16:00-17:00
3%	232	6%	94	2%	138	17:00-18:00
4%	309	7%	107	3%	202	18:00-19:00
6%	504	11%	163	5%	341	19:00-20:00
7%	628	6%	92	8%	536	20:00-21:00
8%	632	4%	60	8%	572	21:00-22:00
8%	630	2%	32	9%	598	22:00-23:00
8%	651	2%	26	9%	625	23:00-24:00
100%	8391	100%	1452	100%	6939	סה"כ

חלוקת מפגעי הריחות על פי אופי הריח המדווח

אופי הריח	מספר דיווחים	אחוז מהדיווחים
שריפה	גזם	3%
	כימיקלים	8%
	פלסטיק/ניילון	25%
	צמיגים	3%
	לא מזוהה	25%
קמין עצים	43	1%
כימי	1781	26%
שפכים	138	2%
אשפה	382	6%
חקלאי	29	0.4%
אחר	127	2%
סה"כ	6939	100%

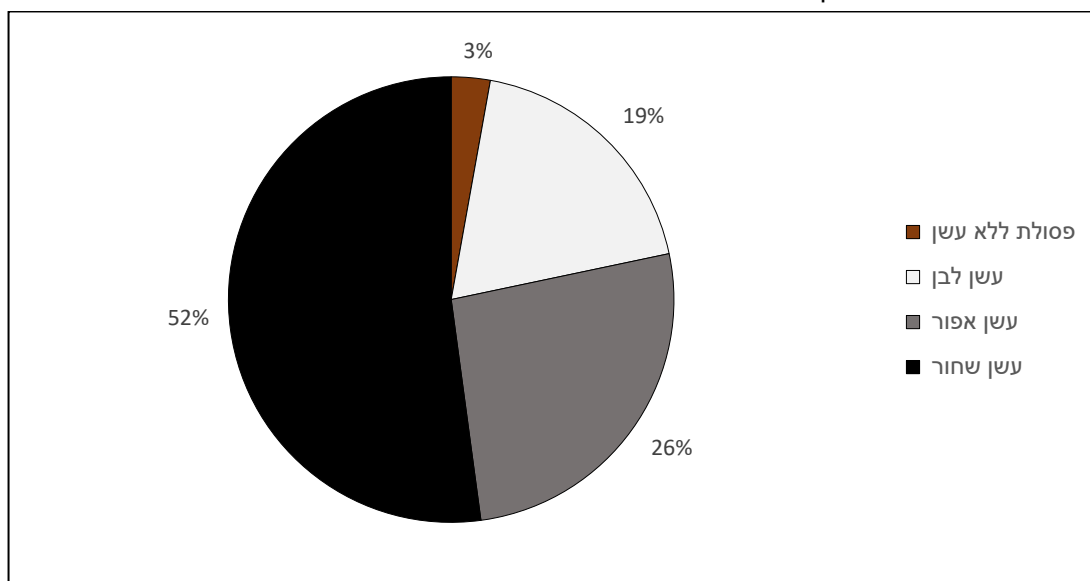
דיווחים על תסמינים פיזיולוגיים נלווים לריח *

* בחלק מהפניות דווח על יותר מתסמין אחד.

חלוקת מפגעי העשן והפסולת על פי אופי המפגע

בשריפות עשוי צבע העשן לרמז על החומרים הנשרפים.

סוג המפגע	מספר דיווחים	אחוז מהדיווחים
מפגע פסולת ללא עשן	41	3%
עשן לבן	274	19%
עשן אפור	380	26%
עשן שחור	1452	52%
סה"כ	1452	100%

נספח א: דוגמאות לתיאור מילולי של מפגעים שהועבר למוקד

תושב מודיעין, 08/05/2024: "המצב פשוט בלתי נסבל!! אנחנו סובלים כבר חודשים ארוכים מהשריפות האלו, הילדים שלנו לומדים בשכונה, הם נושמים את הרעל הזה והבריאות שלהם ושלנו נפגעת ברמה יומיומית תוך התעלמות מוחלטת של הרשויות מהמצב!! פשוט הפקרות!! הפקרות!!"

תושבת שער אפרים, 18/05/2024: "ריח בלתי נסבל של פלסטיק שרוף!!! אני עם תינוקת בת חודשיים וילד עם אסטמה. זה נוראי!!!! אי אפשר לנשום בתוך הבית גם עם חלונות סגורים"

תושב נס ציונה, 13/06/2024: "בתקופה האחרונה יש לעיתים קרובות בשעות הערב ריחות של תוצרי שריפה. כשזה קורה אנחנו נאלצים לסגור את כל החלונות ולישון עם מיזוג למרות מזג האוויר הנעים. הפעם הריח חריף במיוחד ויש קושי לנשום..."

תושב ג'דידה מכר, 02/07/2024: "כל יום שורפים את הזבל ואנחנו סובלים, בבקשה תצילו אותנו. כל הכפר מלא זבל, מלא עכברים, מלא זבובים ויתושים. לא מפנים אשפה כבר יותר מחודשים. תצילו אותנו ואת הילדים שלנו בבקשה"

תושבת שוהם, 13/07/2024: "הבת שלי מתעוררת משיעולים באמצע הלילה כשיש את הריחות הללו. בבקשה תטפלו בזה כבר!!!!!!!!!!"

תושב זכרון יעקב, 03/08/2024: "זה קורה כל יום כל יום כולל שבתות. אין יום מנוחה מהדבר הזה. אני לא יכול לפתוח חלון בבית שלי, לא יכול לצאת להליכה בשכונה שלי וזה קורה שנים. אי אפשר לנשום. אני לא מבין את ההפקרות הזו"

תושבת חריש, 13/08/2024: "כל הלילה סרחון כבד מחניק אי אפשר לנשום. כל הגוף סובל מחוסר שינה ומחנק"

תושבת שמשית, 27/08/2024: "הריח כבר כמה ימים, לאורך הלילה אני מתעוררת משינה מהריח החריף וצריכה לסגור חלונות."

תושב רמלה, 04/09/2024: "הצילו אין אוויר לנשום חונק מאוד גם בדרך מזגן עם חלונות סגורים הריח שריפה חודר"

תושב מודיעין, 18/09/2024: "התעוררנו באמצע הלילה לשיעול, בחילה נוראית וצריבה בעיניים כי שכחנו בטעות חלון פתוח בסלון. כל הבית מלא בסירחון של עשן רעיל והילדים ישנים בתוך כל הדבר הזה. תעזרו לנו!!! אנחנו כפסע מלעבור לעיר אחרת ולהתרחק מהאסון הנורא הזה!!!"

תושבת ראש העין, 19/09/2024: "התעוררתי משינה, ממש קשה לנשום. יש לי 2 ילדים, בני 4 ושנה, וזה נורא שהם נושמים את זה"

תושב נצרת, 31/10/2024: "שריפות באופן יומי לא יכולים לנשום ולאוויר את הבית. המצב ממש לא נעים ובלתי נסבל פניתי לכל מי שאפשר ועדיין אין טיפול לבעיה."

תושבת ראש העין, 21/11/2024: "מזעזע שכל היום הבית סגור וזה עדיין חודר הביתה מרוב שזה חזק!!!"

תושב כפר אלדד, 01/12/2024: "אי אפשר לנשום, אני צעיר בן 30 בכוש טוב. ואני נחנק. בקושי נושם"

תושבת מגדל העמק, 18/12/2024: "הריח בלתי נסבל. כל גל רוח נכנס גל ריח מחניק וחריף. אני גם עם מיגרנה מהבוקר, גם עם סחרחורות וכאב ראש"

נספח ב: דוגמאות לתיעוד מצולם של מפגעים שהועבר למוקד
זכויות היוצרים של החומרים המצולמים שייכות לצלמים ואין לעשות בהם שימוש מחוץ למסמך זה.

שריפת פסולת אלקטרונית באידנא, 22/5/2024

שריפת פסולת, מועצה אזורית בני שמעון, 26/5/2024

מזבלה בוערת, רכס ארומה בשומרון, 16/6/2024

שריפת פסולת בח'ירבת ראס עטיה, מערב השומרון, 23/6/2024

עשן שחור בטייבה, 6/7/2024

פסולת בניין ליד תל מונד, 10/8/2024

השלכת פסולת סמוך לאלפי מנשה, 18/8/2024

עשן שחור, ריינה, 30/8/2024

מזבלה בוערת, מערבית לניל"י, 22/9/2024

בעירה פנימית באתר פסולת פיראטי, שכונת ג'בל מוכאבר, ירושלים, 6/12/2024

עשן שחור מכיוון באקה אל ע'רבייה, 15/12/2024

שריפת פסולת ברהט, 25/12/2024

מפגע פסולת בנצרת, 26/12/2024

שריפת פלסטיק חקלאי, מועצה אזורית מגילות ים המלח, 29/12/2024